

Evaluatie afvalbeleid gemeente Harlingen

Oktober 2020

Afvalbeleid

In 2017 heeft de gemeenteraad het Afvalbeleid Gemeente Harlingen vastgesteld. Daarbij heeft zij besloten om:

1. De VANG-doelstellingen te ondersteunen (dat in 2020 per inwoner per jaar gemiddeld 75% van het huishoudelijk afval wordt gescheiden en nog maar maximaal 100 kg per inwoner huishoudelijk afval wordt verbrand);
2. De aandacht te richten op betere scheiding en dan met name op gft-afval;
3. Verder onderzoek te doen naar de mogelijkheid van een bonus/malus regeling met een beloning achteraf;
4. verder onderzoek te doen naar de mogelijkheden om de service op gft-afval te verhogen;
5. niet verder te kijken naar de invoering van minicontainers voor oud papier;
6. onderzoek te doen naar verbetering servicemogelijkheden overige categorieën afval;
7. in te steken op meer (ondergrondse)verzamelcontainers in de binnenstad;
8. de communicatie te intensiveren;
9. burgerparticipatie uit te voeren door het houden van een enquête.

Uitvoeringsplan

Samen met Omrin heeft het college diverse onderzoeken gedaan. Ze heeft de enquête onder de bevolking gehouden. Vervolgens heeft het college dit uitgewerkt in de notitie "uitwerking afvalbeleid gemeente Harlingen". Dit heeft geleid tot een reeks actiepunten. Een van die actiepunten is het in 2020 houden van een evaluatie.

Stand van zaken

In onderstaande tabel 1 staat een overzicht van de acties uit het uitvoeringsplan met de stand van zaken.

Tabel 1

Actie	Stand van zaken
<p>1. <u>Ondergrondse verzamelcontainers in de hele binnenstad.</u> Omdat containers in de binnenstad vaak op straat stonden, verstoorde dit op veel plaatsen het straatbeeld en het stadsgezicht. Bovendien stonden op diverse plaatsen alleen verzamelcontainers voor restafval. Op basis van wat burgers hadden aangegeven, heeft het college besloten om in de binnenstad voor alle inwoners op een loopafstand van 100 tot 150 meter een ondergrondse container voor restafval én een GFT-zuil te plaatsen. Eigenaren van een grote tuin behouden hun GFT-container.</p>	<p>Na uitgebreide voorbereidingen zijn in 2018/2019 in de hele binnenstad verzamelcontainers voor zowel rest- als GFT-afval geplaatst.</p>

<p>2. <u>Plaatsen bladkorven</u> Het college heeft besloten op diverse locaties in Harlingen bladkorven neer te zetten. Om in de eerste behoefte van bladkorven te voorzien en de kosten te reguleren voorziet ze in het eerste jaar vier locaties van een bladkorf. Wanneer deze actie succesvol blijkt breidt ze de daaropvolgende jaren de locaties uit.</p>	<p>Inmiddels zijn er op 15 locaties bladkorven neergezet, waar veel gebruik van wordt gemaakt.</p>
<p>3. <u>“proef Tilburg”</u> In samenwerking met de universiteit van Tilburg en Omrin wilde het college onderzoek doen naar de invloed van inzicht in de eigen afvalproductie. Ze wilde de mogelijkheden onderzoeken om via gedragsinterventies afvalproductie van huishoudens te verminderen en afvalscheiding te verbeteren. Belangrijk onderdeel van dit onderzoek was te kijken of alleen al informatie over het eigen scheidingsgedrag ten opzichte van andere huishoudens wellicht invloed heeft op het eigen scheidingsgedrag, zonder hier financiële prikkels aan te verbinden.</p>	<p>Na veel voorbereidingswerk, ook in verband met het in werking treden van Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), is de campagne gestart.</p> <p>Er hebben zich te weinig huishoudens opgegeven om deel te nemen om te kunnen voldoen aan de wetenschappelijke eisen van het onderzoek. Het onderzoek kan hierdoor in de voorgenomen vorm niet doorgaan.</p>
<p>4. <u>Biobakjes uitdelen</u> Het college heeft besloten te kijken of en hoe ze de biobakjes beter beschikbaar kan stellen voor een beter scheidingsresultaat.</p>	<p>De biobakjes zijn meer gepromoot en beschikbaar gesteld. Met name in het begin heeft dit er toe geleid dat er veel bakjes zijn opgehaald of uitgedeeld. Dit is een continu proces.</p>
<p>5. <u>Biologische afbreekbare zakjes uitdelen</u> Omdat de burger hier naar vroeg, wilde het college biologisch afbreekbare zakjes op proef beschikbaar stellen.</p>	<p>Dit is in eerste instantie on hold gezet omdat het de composttering belemmert</p>
<p>6. <u>Compostvaten beschikbaar stellen</u> Na goede ervaringen met het beschikbaar stellen van regentonnen en de burger er om vroeg, heeft het college besloten om voor</p>	<p>Deze actie heeft in 2019 plaatsgevonden. Er zijn 11 vaten opgehaald.</p>

<p>compostvaten een vergelijkbare actie uit te voeren. Tegen een gereduceerde prijs konden burgers de vaten komen ophalen.</p>	
<p>7. <u>Communicatie/kennisoverdracht</u> Het college heeft besloten meer bekendheid te geven aan nascheiding en de goede manier van scheiden. Ze wil de acties die de gemeente gaat ondernemen goed onder de aandacht brengen. Ze pakt dit samen met Omrin op.</p>	<p>Rondom het biobakje heeft provinciebreed een campagne plaatsgevonden. De samenwerking met Omrin is opgepakt. Bij de diverse acties die zijn uitgevoerd heeft communicatie een belangrijke rol gekregen. Bij het plaatsen van containers in de binnenstad heeft een uitgebreid participatietraject plaatsgevonden. Door het niet doorgaan van de 'proef van Tilburg' is een belangrijk deel van communicatie over scheidingsgedrag komen te vervallen. Provinciebreed is de campagne "samen halen we alles eruit" opgepakt.</p>
<p>8. <u>Afvalcoach</u> Om de burger meer te betrekken bij het hoe en waarom van het voorscheiden van GFT-afval wilde het college een afvalcoach inzetten. Ze wil de afvalcoach inzetten bij de "proef van Tilburg"</p>	<p>Nu de "proef van Tilburg" niet is doorgedaan, is de afvalcoach ook niet ingezet.</p>
<p>9. <u>Winterfrequentie GFT weer afschaffen</u> Om het serviceniveau te verhogen heeft het college besloten de inzamelfrequentie van GFT-afval te verhogen, in eerste instantie door de verlaagde inzamelfrequentie in de winterperiode weer terug te draaien. Wijziging van de Afvalstoffenverordening was niet nodig. Afhankelijk van de resultaten van deze frequentieverhoging wil ze verder kijken naar de invoering van groen, groen, grijs.</p>	<p>De winterfrequentie is in 2017 weer afgeschaft. Invloed is nog niet zichtbaar. Er is (nog) niet overwogen om over te gaan naar groen, groen, grijs</p>
<p>10. <u>Schillenboer invoeren</u> Het college zag voorlopig af van de herintroductie van de schillenboer, ook omdat de burger dit amper noemt als</p>	<p>Op basis van ervaringen in andere gemeenten is hier verder niet meer naar gekeken.</p>

<p>ondersteuningsmogelijkheid vanuit de gemeente om meer GFT-afval te scheiden. Mocht de gemeente Kollumerland goede resultaten boeken tijdens haar project met de herintroductie van de schillenboer, dan zou het college gaan kijken of ze een vergelijkbaar project in samenwerking met Empatec kan starten.</p>	
<p>11. <u>Diverse aanpassingen milieustraat</u> Om meer categorieën afval te kunnen scheiden, waren aanpassingen bij de milieustraat nodig.</p>	<p>De aanpassingen zijn aangebracht. Hierdoor kunnen matrassen e.a. apart gehouden worden.</p>
<p>12. <u>Evaluatie in 2020</u></p>	<p>In uitvoering met dit document</p>

Voor wat betreft de door de raad besloten punten heeft dit ook effect. In onderstaande tabel 2 staat de stand van zaken van deze punten weergegeven.

Tabel 2

Stand van zaken besloten punten raad
<p>1. De VANG-doelstellingen worden in 2020 niet gehaald . Het restafval bevat nog veel materialen die hergebruikt kunnen worden. In de afgelopen 4 jaar zaten er tussen de 50% en 60% herbruikbare materialen in het restafval. Het te verbranden restafval zat in 2019 op 134,7 kg per inwoner. Het totaal te verbranden afval (dat is inclusief te verbranden grof huisvuil en bouw- en sloopafval) op 175,2 kg per inwoner. In 2016 was dit 147,7 resp. 179,7 kg per inwoner. Gemiddeld lijkt voor heel Nederland het halen van deze ambitie in 2020 buiten bereik. De minister heeft aangegeven te kijken naar een haalbaar tijdspad richting de 100 kg. Het programma VANG is nu een onderdeel is van het Rijksbrede programma voor de Circulaire Economie.</p>
<p>2. Het afvalbeleid van gemeente Harlingen was vooral gericht op het beter scheiden van GFT. Twee keer per jaar vindt er een sorteerproef plaats op basis waarvan gekeken wordt naar het percentage GFT in het restafval. Ongeveer 35% van het restafval bestond in 2019 nog uit GFT. Dit is 2 % minder dan in 2016. (In 2020 heeft er als gevolg van Corona geen sorteerproef plaatsgevonden). Belangrijke oorzaak dat het GFT-aandeel nog steeds hoog is, is het niet doorgaan van de “proef van Tilburg”.</p>
<p>3. Onderzoek naar bonus/malus regeling is al uitgevoerd en verwerkt in de notitie “uitwerking afvalbeleid gemeente Harlingen” . Dit systeem stuitte op enkele fundamentele bezwaren. Daarom heeft het college in 2017 aangegeven hier vooralsnog niet mee verder te gaan. De voorkeur gaat uit naar het een stuk bewustwording van het eigen gedrag, zonder financiële prikkels.</p>

4. De service op GFT-afval is na onderzoek verhoogd door de winterfrequentie weer af te schaffen en overige tabel 1 genoemde acties.
5. n.v.t.
6. De afvalapp is ingevoerd, de milieustraat biedt nu meer mogelijkheden en de maximale hoeveelheid grof huisvuil dat gratis mag worden aangeboden, is verhoogd.
7. In de binnenstad zijn na uitvoerig onderzoek en de nodige voorbereidingen (ondergrondse) verzamelcontainers voor zowel rest- als GFT-afval geplaatst.
8. Er zijn diverse acties opgepakt waarbij nadrukkelijk gecommuniceerd is. Door het niet doorgaan van de “proef van Tilburg” is ook een stuk communicatie/educatie niet doorgegaan.
9. Er is in 2017 een enquête uitgevoerd onder de bevolking. De resultaten zijn verwerkt in de notitie “uitwerking afvalbeleid gemeente Harlingen”

Hoe nu verder?

De beleidsdoelen uit het beleidsplan van 2017 blijven gehandhaafd.

De gemeente is een onderzoek gestart naar hoe en wanneer zij circulair kan worden. De resultaten worden in het eerste kwartaal van 2021 verwacht.

Nu “de proef van Tilburg” niet door is kunnen gaan en de uitgevoerde acties niet tot het gewenste resultaat hebben geleid, zullen nieuwe acties nodig zijn. Samen met Omrin is gekeken naar mogelijke nieuwe acties voor het komende jaar. In het nieuwe uitvoeringsplan wordt naast de goede scheiding van GFT ook nadruk gelegd op bewustwording en het voorkomen van afval.

In de volgende tabel staan de mogelijke nieuwe acties aangeven.

Mogelijke nieuwe acties
Voorlichting op scholen
Presentatie bij wijkpanels, verenigingen en dorpsbelangen
Rondleiding raad en burgers op de Wierde
Inzet afvalcoach
Delen uitkomsten sorteeroproeven
Tips via de app
Alsnog uitdelen biologisch afbreekbare zakjes en/of meer biobakjes
Het houden van een infoquête (een enquête waarbij de vragen deels ook informierend zijn)
Adopteren verzamelcontainers

Deze acties zijn verder uitgewerkt in het uitvoeringsplan 2020.

Bijlage:

Uitvoeringsplan afvalbeleid gemeente Harlingen 2020

Bijlage

Uitvoeringsplan afvalbeleid gemeente Harlingen 2020

Het restafval van Harlingen bevat nog veel materialen die hergebruikt kunnen worden. In de afgelopen 4 jaar zaten er tussen de 55% en 65% herbruikbare materialen in het restafval. Het afvalbeleid van gemeente Harlingen was vooral gericht op het beter scheiden van GFT. Ongeveer 35% van het restafval bestaat uit GFT.

In het nieuwe uitvoeringsplan wordt naast de goede scheiding van GFT ook nadruk gelegd op bewustwording en het voorkomen van afval. Het nieuwe uitvoeringsplan loopt tot en met 31 december 2021. Aan het eind van de periode wordt het geëvalueerd.

1 Voorlichting op scholen

De afvaladviseur geeft een presentatie op lagere scholen in de groepen 5, 6 en 7. De school kan kiezen of ze bepaalde onderwerpen extra aandacht wil geven. Bijvoorbeeld zwerfafval, afval scheiden of preventie. Het is een interactieve presentatie met een quiz en waarbij de klas een mooie poster maakt met de titel: "Minder afval, wat doe jij?".

Voor bewustwording is herhaling belangrijk. Daarom maken de kinderen voorafgaand aan de presentatie een foto van het eigen afval. We sluiten de presentatie af met een challenge. De foto's en de poster blijven in de klas en door de challenge blijven de kinderen bewust bezig met afval.

1.1 Foto's van eigen afval

Kinderen maken voorafgaand aan de presentatie op school een foto van hun eigen afvalbak, eventueel met behulp van hun ouders. Omrin print de foto's uit voorafgaand aan de presentatie uit, met de naam van het kind er op. De kinderen krijgen hun foto en mogen 1 ding van de foto aanwijzen die in het restafval hoort en 1 ding dat er niet in hoort. Na het vertellen wat goed en niet goed was, wordt de foto opgehangen aan een waslijn in de klas. Verder bespreken we waarom het ene gezin heel veel afval heeft en de andere misschien niet. Wie heeft er een babybroertje met vieze poepluiers? Of wie gaat er wel eens naar de markt in plaats van naar de supermarkt?

1.2 Challenge

Per school/klas wordt een challenge uitgeschreven. Wie heeft het minste afval of wie heeft de grootste daling van het aantal kilogrammen. Deze challenge wordt nog verder uitgewerkt.

2 Presentaties bij wijkpanels, verenigingen, dorpsbelangen.

Een presentatie waarbij bewustwording voorop staat. Afvalscheiding, preventie en actieve deelname zijn de ingrediënten van deze presentatie. Aan het eind van de avond maken de deelnemers een poster met de titel "Minder afval, wat doe jij?".

In verband met corona wordt beoordeeld of de presentaties plaats kunnen vinden.

3 Informeren burgers en raad door rondleiding op de Wierde (tijdelijk niet mogelijk in verband met corona)

Omrin organiseert een rondleiding op de Wierde met een presentatie en quiz voor inwoners en leden van de Raad van Harlingen die zich hiervoor aanmelden. Doel is meer kennis over afval scheiden en afvalpreventie en de verbinding leggen tussen de inwoners en de Raad. De verwachting is dat meer kennis leidt tot bewuster scheidingsgedrag. De groeps grootte wordt in overleg vastgesteld.

4 Afvalcoach

4.1 Inwoners nodigen de afvalcoach uit

De gemeente plaatst een advertentie in de krant waarin zij aanbiedt om meer te vertellen over afval. Mensen kunnen een paar bureaus uitnodigen en de afvalcoach komt langs met een pak koffie en wat lekkers en vertelt over afval scheiden en het voorkomen van afval.

4.2 De afvalcoach controleert de bakken

In de week na de presentatie van de sorteeroproeven gaat de afvalcoach mee met de route en controleert de restafvalbakken op GFT en etensresten en andere herbruikbare materialen. Hij noteert de adressen waar hij veel GFT/e in de bakken ziet. Vervolgens gaat hij bij deze adressen langs en gaat met ze in gesprek over afval scheiden. De afvalcoach is 1 ochtend in de week hiervoor beschikbaar.

5 Delen uitkomsten sorteeroproeven

In het voorjaar en het najaar worden sorteeroproeven uitgevoerd. Hieruit wordt duidelijk dat er nog veel materialen in het restafval zitten die hergebruikt kunnen worden. In de gemeente Harlingen zit in 2019 nog 59% onterechte materialen in de restafvalbak. De sorteeraanlyse van 2020 wordt alleen in het najaar uitgevoerd.

6 Iedere twee weken een tip via de app

Onderdeel van het onderzoek van de Universiteit van Tilburg was het delen van informatie. Ondanks dat de proef niet doorgaat, kunnen we periodiek een tip over het scheiden en voorkomen van afval via de afvalapp versturen. Het is belangrijk dat dit aansluit op de campagne Samen Halen We Alles Eruit en overige berichten van de gemeente.

7 GFT scheiden door uitdelen biologisch afbreekbare zakjes en/of biobakjes

De gemeente wil uitproberen in hoeverre biologisch afbreekbare zakjes daadwerkelijk effect hebben op het scheiden van afval. In de binnenstad zien we veel plastic zakken in de GFT containers. In de maanden oktober tot en met december worden in de binnenstad gratis zakjes uitgedeeld bij de containers waarin veel vervuiling zit. De afvalcoach brengt de zakjes rond en overhandigt de bewoners een folder met informatie. Bij een positief resultaat worden vervolgacties bedacht.

8 Adopteren verzamelcontainers

De gemeente doet een oproep aan de bewoners om een verzamelcontainer te adopteren. De adoptant zorgt dat bijzet regelmatig in de container gegooid wordt en geeft aan Omrin door wanneer er een storting is. Als een container er netjes uitziet, blijft hij in de meeste gevallen ook netjes.

De adoptanten worden begeleid vanuit de gemeente en aan het eind van het jaar in het zonnetje gezet.

9 Infoquête over afval scheiden

Een infoquête is een kruising tussen een enquête en informatie verstrekken. De infoquête draagt bij aan de bewustwording van de inwoners van Harlingen. Daarnaast is het een mooi middel voor de gemeente om de inwoners te informeren wat zij belangrijk vindt in het nieuwe afvalbeleid.

De infoquête wordt aan het eind van de periode uitgezet en levert input voor de evaluatie van het uitvoeringsplan. Ook kan de infoquête gebruikt worden om eventuele vervolgacties te onderzoeken. Het uiteindelijke doel van de infoquête wordt aan het eind van 2021 vastgesteld.

Voor de kosten is het van belang of de infoquête schriftelijk, telefonisch of digitaal plaats vindt en of inwoners van tevoren een informatiebrief krijgen.

Planning:

Activiteit	wanneer
Voorlichting op scholen	februari/maart 2021
Presentatie bij wijkpanels, verenigingen, dorpsbelangen	hele jaar 2021
Informeren burgers en Raad door rondleiding op de Wierde .	september 2021
Afvalcoach	
Inwoners nodigen de afvalcoach uit	april 2021
Afvalcoach controleert de bakken	voorjaar 2021
Delen uitkomsten sorteerproeven	voorjaar en najaar 2021
Iedere twee weken een tip via de app	hele jaar 2021
GFT scheiden door uitdelen biologisch afbreekbare zakjes en/of biobakjes.	voorjaar 2021
Adopteren verzamelcontainers	hele jaar 2021
Infoquête over afval scheiden	december 2021/januari 2022

